

ÉLET A SZENTHÁROMSÁGBÓL

Egy édesanya tanítja imádkozni kisfiát. Gyengéden odavezeti a gyerek kezét homlokához, melléhez, bal és jobb vállához, és fülébe súgja: „Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, ámen.” És már próbálgatja is nagy ügyetlenül az apróság a keresztvetést, tágra nyílt szemét anyjára vetve, és ismétli gügyögve, egy kicsit bizonytalanul és meghatottan: „Az Atya, a Fiú...” Nem érti még, de érzi, hogy anyja is, ő is olyat tesznek, olyat mondanak most, ami nagyon fontos, ami egészen más, mint a mindennapi beszéd; olyasvalakit szólítanak meg, aki nagyon nagy és hatalmas, de ugyanakkor végtelenül szerető és jó-ságos, akinek szeretete átkarol, és akibe beburkolózunk a kereszt jelével; három név, de egy titok; minden imádság, minden dolog kezdete és vége: a mi kedves, szelíd, jó-ságos, nagy Istenünk.

A reneszánsz-korabeli Rómának egy kis szobájában Loyolai Szent Ignác lép a házi kápolna oltárához. Haja már kopaszodik, baszk sasorra kiemelkedik arcából. Vonásai nyugodtak, évtizedeken át gyakorolt önfegyelem tükröződik rajtuk. Hajthatatlan akaratot tükröző éles szeme most mintha mérhetetlen távolságokba nézne. Keze a keresztvetésre lendül, kezdi miséjét: „Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.” De itt elakad szava. Átszellemült arcán mintha fény ragyogna. Szeméből megered a könny. Olyat lát ez a két szem, amit szem nem láthat. Nem is szeme lát, hanem lelke: belesüllyed, belemerül az Isten mélységébe. Negyedóráig, félóráig is tart az elragadtatás, míg végre alább hagy a benső láng, és folytatni tudja miséjét. De mise után is egész nap ott zsong szívében élménye. „Az isteni lényeket, az Atya, Fiú és Szentlélek személynét szemlélttem” – írja véletlenül ránk maradt följegyzéseiben. Ignácnak ebből a misztikus meglátásából fakadt minden tette, minden gondolata, egész élete.

Az élet hajnalán álló kisgyermek együgyű imája, a világtörténelmet mozgató szent elragadtatott látomása – mekkora különbség! És mégis, mindkettőnek a lényege ugyanaz: egyszerű, úgy, hogy még egy kisgyermek is kimondhatja; ki-meríthetetlenül mélységes, úgyhogy a legnagyobb szent és bölcs lángesze föl nem érheti: Atya, Fiú, Szentlélek: Szentháromság egy Isten, aki Krisztus keresztje által a mi életünk.

Ez a misztérium kíséri keresztény életünket kezdettől végig. Amikor szüleink kívánsággal születésünk után elvittek keresztelőre, „a Szentlélekből való újjászületés és megújulás fürdőjére” (Tit 3,5), a keresztalakban homlokunkra csorgó vizet szentséggé a krisztusi szó tette: „Én megkeresztellek téged az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében” (Mt 28,19). Mikor pedig elérkezik életünk utolsó órája, így könyörög érettünk az Egyház a haldoklók imájában: „Keresztény ember lelke! Indulj utadra e világból a mindenható Atyaisten nevében – ő teremtett téged, az élő Isten Fia, Jézus Krisztus nevében – ő szenvedett érted, a Szent-

lélek nevében – ő öntetett bensődbe. Urunk, neked ajánljuk e szolgáltnak lelket. Igaz, voltak bűnei, de nem tagadta meg, hanem hitte az Atyát, a Fiút és a Szentlelket, és hűségesen imádta Istent, a mindenség Teremtőjét. Ne emlékezzél meg, Urunk, bűneiről, hanem nagy irgalmadban nyisd meg számára az eget, és fogadd be szolgálodat országodba.”

Életünk elején, életünk végén Krisztus keresztje és a Szentháromság vesz körül. De életünk egész tartalma is a Szentháromságból és Krisztus keresztjéből ered. Tömör, gazdag tartalmú mondatokban így fejezi ezt ki a 2. Vatikáni Zsinat: „A keresztény ember sok testvér elsőszülöttjének, a Fiúnak képmását öltvén magára (Róm 8,29; Kol 1,18), „a Lélek csíráit’ (Róm 8,23) kapja, és így képessé válik a szeretet új törvényének teljesítésére (Róm 8,1-11). „Örökségünk foglaloja’ (Ef 1,14), a Szentlélek által az egész ember bensőleg megújul, míg el nem jut „a test megváltására’ (Róm 8,23); „Ha bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztus Jézust feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által’ (Róm 8,11). Krisztus feltámaszt. Halállal legyőzte a halált, és nekünk életet adott, azért hogy, mint a Fiúban élő istenfiaik, a Lélek által kiáltsuk: Abba, Atya!” (Gaudium et spes 22)

Az Atya, Jézus és a Lélek

A zsinat e szavai Szent Pál gondolatvilágát tükrözik. De ennek a teológiának forrása magának Jézusnak istenélménye. „Dicsőítlek, Atyám, ég és föld ura!” (Mt 11,25) – Jézusnak ez az imája minden magyarázatnál jobban fejezi ki azt, hogy miként élte meg Jézus az Istent. Számára az Isten „ég és föld Ura”, végtelenül fonséges, magasztos uralkodó. Akarata parancs, szava törvény, amelynek korlátlan engedelmesség jár. De ez az Isten egyben Jézus szerető Atyja: az „én Atyám” (Mt 18,35). Önmagáról pedig tudja, hogy ő ennek az Atyának „szeretett Fia” (Mk 1,11).

Jézus a szó szoros értelmében az Atyával való viszonyából él. János evangéliuma fejezi ezt ki legvilágosabban: „Én az élő Atya által élek” (Jn 6,57). Jézus számára az élet olyan, mint egy forrásból mindig frissen patakozó kristálytiszta folyam. Kiapadhatatlan forrása az Atya. Az Atya szereti és élteti Fiát. Jézus élete mindig friss adomány, örök találkozás.

Itt tűnik fel már minden titok titka: az élet és a szeretet csodálatos azonosága. „Engem szeret az Atya” (Jn 11,17), mondja Jézus. Tudja, érzi ezt a szeretetet, létének minden ízével. Ez a szeretet az élete. És ugyanez a szeretet vezet a halálba: „Azért szeret az Atya, mert odaadom az életemet” (Jn 11,17). A szeretetből viszontszeretet születik. Jézus „az Atya által” él, és éppen ezért „az Atyáért” él. E szóval ajkán indul halálába: „Tudja meg a világ, hogy szeretem az Atyát, és végbeviszem, amivel Atyám megbízott” (Jn 14,31).

Mivel bírta meg az Atya Jézust? János evangéliuma így felel a kérdésre: „Azért küldte el Isten a Fiát a világba, hogy üdvösséget szerezzen a világnak” (3,17). „Én azért jöttem, hogy életük legyen, és bőségben legyen”

(10,10). „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen“ (3,16).

Az Atya éltető szeretete, Jézus saját életemésztő szeretete fakaszt életet a halálban: kereszthalálból születik a feltámadás, a mennybemenetel, örök élet az Atya kebelén. Így lesz a szeretet életté, először is Jézusban, és Jézus által mibennünk. Jézus „a világ életéért“ (Jn 6,51) válik áldozattá, és így lesz örök életet tápláló kenyér. Az imént félig idézett jézusi szót idézzük teljes egészében: „Amint én az élő Atya által élek, úgy aki engem eszik, általam él“ (Jn 6,57). Esszük Jézust, mint az Isten szavát, azáltal, hogy hiszünk benne, befogadjuk és éljük szeretetét. Esszük Jézust, mint az égből szállott élő kenyeret (Jn 6,51), azáltal, hogy hívő szeretettel magunkhoz vesszük az oltáriszentségben. Így él bennünk, lelkünkben, testünkben; így leszünk „a Fiúban élő istenfiai“; így áll ránk is szava: „Az Atya maga szeret titeket, mert ti szeretetek engem, és hittétek, hogy az Atyától jöttem“ (Jn 16,27). Az Atyának ez a szeretete Jézusnak örök életet ad. Ugyanígy ad életet nekünk is. Jézus az Atya által él, mi Jézus által élünk. Így hát végső fokon mi is az Atya által élünk. Jézus az Atyáért él, mi Jézusért élünk. Így mi is, Jézussal, az Atyáért élünk. Az élet nem jéggé dermedt mozdulatlanság, hanem állandó folyam: az Atyától a Fiúba, a Fiúból belénk ömlik és árad. Hömpölyög előre, és megint vissza. A Fiú élete hálás és engedelmes visszahajlás az Atyához; a mi életünk hálás belefeledkezés az Atya és Fiú szeretettengerébe. Ez az örök élet: hittel ismerni az egyedüli igazi Istent és küldöttjét, Jézus Krisztust (Jn 17,3). Ez az örök élet: szeretetből tenni az Atya és Krisztus akaratát.

Folyam, ömlés, áradás: aki a Szentírást ismeri, tudja, hogy ezek a fogalmak a Szentlélek képét idézik fel. Egy sátoros ünnepen történt, Jeruzsálemben. Az ünnep utolsó napján fényes processzióban hozták a papok a vizet Siloe forrásából, hogy meghintsek vele a templom oltárát. Egyszerre csak erős hang csendül fel a tömegből. Jézus kiáltott:

„Aki szomjas, jöjjön hozzám,
aki hisz bennem, igyék!

Az írás szerint ‚az ő (vagyis a Messiás) bensejéből
élő víz forrása fakad‘ “

(Jn 7,37-38. A magyar bibliafordítástól eltérő fentebbi fordítás a mai szentírástudósok többségének értelmezését követi.) Az evangélista Jézus e szavaihoz a következő magyarázatot fűzi: „Ezt a Lélekről mondta, amelyben a benne hívők részesülnek. A Lélek ugyanis még nem jött el, mert még nem dicsőült meg Jézus“ (Jn 7,39).

Ez a Lélek, a megfeszített és feltámadt Jézus ajándéka, teszi számunkra érthetővé, vonzóvá, meggyőzővé Jézus szavát és egész létét. Belesodor magának Jézusnak érzés- és gondolatvilágába. „Élő víz“ ez a Lélek, folyik, árad. Tudjuk, milyen lesz a víz, ha nincs folyása. Megzöldül, mocsárrá poshad, nyálkás lesz és ihatatlan. Nem táplálják források, és ezért felszívja a nap. Töredezett, keményre szikkadt agyag marad helyén, teleszórva szomjan halt élőlények

hulláival. Milyen más a csörgedező patak! Csacsog, cseveg, csillog; üdítően friss, partján sarjad a fű, hajladozik a virág, napsugár rajzolta fénymintás kővei fölött vidáman cikáznak a halacsckák. Az élő, éltető víz nem tűri a mozdulatlan-ságot, nem ismer akadályt. Tudja, hova víz útja, hova hívja szerelme: a nagy, szent óceánba.

Ilyen „élő víz” a Szentlélek. Ott buzog Jézus szívében, és Jézus jóvoltából ott buzog bennünk is. Erről tett tanúságot Keresztelő Szent János: „(Az Isten mondta nekem:) ‚Akire látod, hogy leszáll a Lélek, s rajta is marad, az Szentlélekkel fog keresztelni’. Láttam és tanúskodom róla, hogy ő az Isten választotta” (Jn 1,33-34). A Jézus keresztségekor rászálló Lélek látomása nyilvánítja ki, hogy Jézus az, akiben a Szentlélek teljessége lakozik, és éppen ezért ő, csakis ő az, aki „Szentlélekkel keresztel”. A „keresztel” szó itt elsősorban nem a keresztség szentségét jelenti, hanem a „baptizo” szó eredeti értelme szerint a Szentlélekbe való „elmerítést”, a Szentlélekkel való „elárasztást”. A keresztben, feltámadásban megdicsőült Jézus árasztja ki ránk, mint „élő vizet”, nap mint nap, a Szentleket.

Ugyanarról a valóságról van itt szó, amelyet egy másik jelképet idéző cselekedetével fejez ki Jézus feltámadása napjának estéjén: „Jézus tanítványaira lehelte, és így szólt: ‚Vegyétek a Szentleket’ ” (Jn 21,22). A Szentlélek nemcsak élő víz, hanem élő l e h e l e t is. Az Atyaisten lehelete, Jézus lehelete, és – Jézus keresztjének és feltámadásának jóvoltából – a mi leheletünk is. Nem anyagi levegő persze, mint ahogy nem anyagi víz. De a levegő, lélegzés természetes szimbóluma a Szentléleknek. Ahogy a levegő a lélegzés által frissíti tudónket, vérünket, és percről percre táplálja életünket, ahogy a lehelet hangot ad szavainknak és lehetővé teszi a beszédet, szívünk, lelkünk megnyilatkozását, – úgy érteti meg velünk a Szentlélek az Atya és a Fiú szívének titkait, ad ennek a hitből fakadó ismeretnek lendítő erőt, hogy így belevonjon az Atya és a Fiú szeretetegységébe, és így örök életébe.

A megfeszített Isten halálából támadó élet

Csodálatos valóságok ezek. De még mélyebbre kell hatolnunk, hogy megérthessük a Szentháromságból fakadó életünket. Jézus személyének szemlélete nyitja meg számunkra az utat.

Az izraeliták alapvető hitvallása ez volt: „Az Úr kivezette népét az egyiptomi szolgaságból.” A keresztények első hitvallása pedig ez: „Isten feltámasztotta Jézust a halálból” (Róm 8,9). Isten csodálatos tetteinek volt ez magasztaló megvallása. De ebből a hitvallásból önként születik a kérdés: Ki az Úr? Kicsoda Jézus? Az ószövetségi zsidók évszázadokon keresztül viaskodtak ezzel a kérdéssel. Végső válaszuk, amelyet a próféták hirdettek ki hatalmas szavakkal, ez volt: Az Isten egy, az Isten él, az Isten a világmindenség és a történelem teremtő Ura. A bálványok nem istenek, életük nincs, életet nem adhatnak. Az egy, igaz Isten él; ő minden élet forrása. Bölcs az Isten és irgalmas, igaz-

ságos és jó; mindent tud és mindent lát; szereti minden teremtményét, kezének műveit.

A keresztények ugyanilyen buzgalommal igyekeztek megérteni, kicsoda Jézus, és hogyan viszonyul Izrael egy, élő, igaz Istenéhez. Náluk nem tartott századokig, míg megtalálták a választ. A Szentírás tanúsága szerint tíz–húsz esztendő sem telt belé, amíg kifomálódtak az ősegházban a Jézus kivoltát megvalló dicshimnuszok és hitvallások. Jézus feltámadásának tapasztalata volt e hitvallások kiindulópontja. Ezzel hitelesítette Isten Jézust, mint végső, végérvényes kinyilatkoztatót, messiást és megváltót. Az ószövetségi szentírásban sokszor esik szó Isten bölcsességéről. Az izraeliták Isten örök bölcsességét Mózes törvényével azonosították (Sir 24,23), és annak pontos megtartásától várták az üdvösséget. De a keresztények megértették, hogy Mózes is, törvénye is, minden, ami Izrael történetében eddig történt, csupán előképe, útkészítője volt Jézusnak. Nem a mózesi törvény a megváltó, hanem egyes-egyedül Jézus. Ő az, aki mint az Isten végső és végérvényes küldötte, az Atyától jött hozzánk. Nem Mózes törvénye azonos tehát Isten örök bölcsességével, hanem Jézus. Isten örök bölcsessége által teremtette a világot, és nyilvánította ki akaratát (Róm 8,22-36). Így a bölcsesség isteni szó, isteni ige. Ha tehát Jézus Isten örök bölcsessége, akkor Isten örök igéje is, már a teremtésnél és minden kinyilatkoztatásnál közreműködő isteni szó (Jn 1,1-18). Ő mindig ott nyugodott az Atyaisten kebelén, mint Isten „dicsőségének kisugárzása és lényegének képmása” (Zsid 1,3). Onnan jött mihozzánk, „kiüresítve önmagát” (Fil 2,6-8). Nemcsak szóvá, hanem „testté”, vagyis emberré „lett” (Jn 1,14).

A Szentlélek fénye világosította, tüze lelkesítette az ősegház keresztényeit, hogy ezt a hallatlan hitvallást tegyék: Az az ember, akit a legszégeletesebb és leggyalázatosabb kivégzési móddal, keresztre szegezve öltek meg, nem más, mint az emberré lett örök isteni Ige és Bölcsesség, az Atyaisten egyszülött Fia, és így maga is mindenek Istene és Ura. A zsidók számára ez „botrány” volt, a pogányoknak pedig „balgaság” (1Kor 1,23). Ugyan ki hallott már egy Istenről, aki bitófán végezte? Nem csoda, hogy az ilyen hit „oktalan babonának” tűnt a művelt rómaiak szemében, amint a bitfniai helytartó, Plinius levelében olvashatjuk. És az sem csoda, hogy a megfeszítettet ábrázoló legrégebb rajz egy gúnykép, amelyet a római palatinusi császárpalota őrségtermének falán fedeztek fel a régészek: egy számráfejű emberalak keresztre szögezve, és alatta egy Alekszamenosz nevű keresztény katonát csúfoló felirat: „Alexzamenosz szebeto theón – Alekszamenosz imádja istenét”. A megfeszített Isten botrány, balgaság, – kiabálja mind a mai napig a világ.

De az olyan ember számára, akit a Szentlélek hangol az Isten szívének lüktetésére, éppen ez a botrányos balgaság az Isten szeretetének legcsodálatosabb csúcspontja. Jézus halála nyert így óriási, mély értelmet. Nemcsak egy becsületes ember mártírsága volt ez a halál. Jézus: Isten Fia. Tehát az Isten „saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta” (Róm 8,32). „Isten azzal tesz tanúságot irántunk való szeretetéről, hogy Krisztus meghalt

értünk" (Róm 5,8). Isten Fia, aki mindennél kedvesebb az Atyának, a Fiú, aki maga is Istentől született Isten, magára vette a mi szenvedésünket, a mi halálunkat. A bűnösök őt tették meg bűnbaknak, pedig ő volt az egyetlen bűntelen. És ő mindent eltűrt, mindent elszenvedett, mindent megbocsátott és szeretetté változtatott. És ez a szeretet nem egy jóakarátú ember hiábavaló döngtetése a bajunkkal nem törődő ég zárt kapuján, hanem a bűnös világ sötét falába ütött rés, amelyen átcsillan az Atyaisten végtelen szeretete: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az örökké éljen" (Jn 3,16).

A Szentháromság egy Isten élete

Jézust ilyen értelemben „Fisten Fiának" vallani egyértelmű volt tehát az Isten határtalan szeretetéről való vallomással. De ez egyben egészen újszerű, sajátosan keresztény istenfogalomhoz vezetett. Az ószövetség történelme megértette a zsidókkal az egy, élő Istent. Ennek az élő Istennek benső életére vet új fényt a keresztény hitvallás. Talán legjobban egy középkori angol hittudós, a párizsi Szent Viktor kolostor szerzetese, Richárd gondolatmenete érteti meg velünk, hogy milyen hallatlan felfedezésről van itt szó.

Richárd a szeretet teológusa. Az „amor" és „caritas" fogalmak boncolgatásával igyekszik felderíteni az Isten életének titkát. Magyar nyelven sajnos csak az egy „szeretet" szó áll rendelkezésünkre ennek a két nagyon is eltérő fogalomnak kifejezésére. Pedig gyakran teljesen ellentétes alapbeállítottság kifejezéséről van szó. A falánk emberről mondjuk: „szereti az ételt", a részegesről: „szereti az italt". Nem éppen dicséret az ilyen megállapítás. Ha pedig hozzátesszük a „nagyon" határozószót, akkor éppenséggel kemény bíráló lesz belőle. Az ilyen „szeretet" voltaképpen „önszeretet". Van ugyan jogos önszeretet is, de az önszeretet magában véve sohasem lehet csodálatunk tárgya. Ha pedig valaki „nagyon", sőt „mindennél jobban" szereti önmagát, akkor ennek az embernek az élete a maga számára értelmetlen üresség, másoknak pedig pokol.

De van egészen más szeretet is. Ha egy feleség önfeláldozóan ápolja évtizedeken át ágyhoz kötött férjét, és amellet csendes boldogság tölti el lelkét, ennek csak egy oka lehet: nagyon szereti az urát. Az ilyen szeretet nem önszeretet, hanem annak éppen ellenkezője. Amikor így szeretünk, kilépünk önmagunkból, életünk súlypontját áthelyezzük egy másik személyre. Ha az embernek ez sikerül, ha nem saját magát, hanem másvalakit szeret: házastársát, szüleit, gyermekeit, barátait, embertársait, akkor élete a maga számára szép, másoknak pedig áldás és boldogság. Az ilyen ember él és élte.

Ilyen megfontolások alapján érthetjük meg, miképpen különbözteti meg Richárd az „amor"-t és a „caritas"-t. Az „amor" szó általános értelmű, és minden vonzódás kifejezésére alkalmas, akár önszeretetről, akár mások iránti szeretetről van szó. De a „caritas" az „amor"-nak csak egyik fajtáját jelenti, vagyis a másokra irányuló szeretetet. Richárd idézi Nagy Szent Gergely pápa szavait:

„Ahhoz, hogy ‚caritas‘ lehessen az ‚amor‘, más személyekre kell irányulnia. Innen kiindulva gondolkodik tovább az Isten életéről:

„Istenben minden jóság végtelen teljessége van, hiszen tökéletes. Ámde a legnagyobb jóság a ‚caritas‘. Ezért Istenben végtelen és örök ‚caritas‘-nak kell lennie. Ámde ‚caritas‘ csak ott létezhetik, ahol több személy létezik. Ezért léteznek az örök Istenben két személy: az Atya és a Fiú.”

Az Atya végtelenül szereti Fiát, aki tőle származik, mint örök isteni Ige. A Fiú az, akit végtelenül szeret az Atya, és aki ezt a szeretetet örökké viszonozza. Az Atya és Fiú kölcsönös szeretete az Isten élete és boldogsága. Nem két Isten az Atya és a Fiú, mert az Atya végtelen isteni létének teljes önátadásával „szüli” Fiát. Kettőjük léte egy, és mégis ketten vannak: két egymást szerető személy.

Az Atya és Fiú kölcsönös szeretete nem két szeretet, hanem egy közös szeretet. Ezt a szeretetet hívjuk Szentléleknek. Ő a harmadik „személy”, mert sem nem az Atya, sem nem a Fiú, hanem kettejük köteléke.

Az Isten egysége tehát nem egy magányos személy zártsága, hanem egymásnak megnyíló, egymásba áradó két személy (Atya és Fiú) tökéletes létegyesége, amelynek köteléke a harmadik személy, kettejük közös szeretete, a Szentlélek. Mert ilyen szeretetközösség az Isten, azért nem volt szüksége a világra, hogy boldog legyen. De épp azért, mert ilyen szeretetközösség az Isten, akarta, hogy legyen teremtmények sokasága, akik részesülnek életében, szeretetében, boldogságában. Gyönyörűen fejezi ki Dante a teremtésnek ezt a csodáját: „Új szeretetvirágokat hajtott az Örök Szeretet.”

Az isteni élet körforgása

A világ teremtése még nem volt elég Isten szeretetének. Ő maga lépett be a teremtett világba, hogy olyan szeretetet valósítson meg, amelynél nagyobbat képzelni sem lehet. Az isteni szeretetnek ez a csodája a Fiúisten megtestesülése. Az Isten megtestesülésének feltétele a Szentháromság. Csak az az isteni személy lehet teremtménnyé, emberré, amelyik Isten-létében egy másik személytől származik, és hozzá fordul vissza. Csak az ilyen isteni személy, vagyis csak a Fiú esetében állíthatjuk, hogy embersége nem önkényesen felöltött köntös, hanem létének kifejezése, tolmácsolása. „Az Atyától az Atyához” – ez a Fiú isteni léte. „Az Atyától az Atyához” – ez Jézus emberi életének, halálának, feltámadásának összefoglalata.

Így lesz a Fiú „sok testvér elsőszülötté”. Így lesz ő vándoroknak út, a testnek fő, a szőlővesszőknek szőlőtő, a nyájnak pásztor, a menyasszonynak vőlegény, az éhezőknek étel, a szomjazóknak ital: az egyetlen „Fiú”, akiben az emberek „istenfiaknak” születnek, és vele együtt az Atyaistenhez fordulnak. A Szentlélek pedig az az isteni szeretetkapocs, amellyel az Atya szereti Fiát és bennünket, amellyel a Fiú szereti az Atyát és bennünket, amellyel mi szeretjük az Atyát, a Fiút és egymást. Mivel pedig az Isten élete és léte nem más,

mint az Atya, Fiú és Szentlélek közössége, ezért azok, akik ebbe a közösségbe léptek, élnek, Istenből, Istennel, Istenért.

Az isteni élet tehát körforgásban halad. Először magában a Szentháromságban: az Atyától a Fiúhoz, a Fiútól a Szentlelken át az Atyához. Azután tovább halad a körforgás, most már magával ragadva a világot. „Amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldötte Fiát, hogy Isten fiaivá lehessünk. Mivel Isten fiai vagyunk, a Fiú Lelkét árasztotta szívünkbe az Isten, aki őt így szólítja: Abba, Atya!” (Gal 4,4-6). Ez a kiáradás. És a visszatérés: „Krisztus Jézus révén van szabad utunk az egy Lélekben az Atyához” (Ef 2,18).

A Szentháromságból élni nem más, mint beleállni ebbe a körforgásba. Hálás hittel elfogadni és viszonzni az Isten keresztre feszített szeretetét, szeretni az Atyát és Fiút azzal a tüllel, amelyet a Szentlélek jelenléte gyújt meg szívünkben. De ez a szeretet nemcsak a Szentháromság felé irányul, hanem átöleli az egész világot. Jól mondja Nagy Szent Leó pápa: „Isten meggyújtja lelkünk mécsesét szeretetének lángjával, hogy ne csak őt szeressük, hanem mindazt, amit ő szeret.” Jól mondja a 2. Vatikáni Zsinat: „Az Úr Jézus minden embernek elküldte a Szentlelket, hogy bensejünkben arra mozdítsa őket, hogy szeressék az Istent teljes szívükből, teljes lelkükből, teljes elméjükben és minden erejükben (Mk 12,30), és szeressék egymást, úgy, ahogy Krisztus szeretete őket (Jn 13,34; 15,12)” (Lumen gentium 40). „A Krisztus által megváltott és a Szentlélek által újjáteremtett embereknek szabad, sőt kell is szeretniök az Isten teremtményeit” (Gaudium et spes 37).

* * *

Élet a Szentháromságból. Igyekeztünk behatolni ennek az életnek titkába. De talán minden fejtegetésnél jobban megértjük ezt az életet, ha rátekinünk egy olyan emberre, aki Krisztus követésében élte ezt a csodát. A születésének 800 éves jubileuma elé néző Assisi Szent Ferencre gondolok. Ott járt ő, mezítláb, egy szál rongyos csuhában, Umbria dombjain. Madaraknak prédikált, nappal, holddal, tüllel, vízzel barátkozott. Átölelte a leprásokat, rámosolygott a szegényekre. Semmije sincs, és ezért minden az övé. Testén ott sajog és piroslik Jézus öt sebhelye. Örömmel várt barátja, „húgocskája” a testi halál. Jézus nyomán járni, az evangélium szerint élni: ez minden vágya. Ahol csak megjelent, az emberek szívében öröm fakadt és remény, szeretet és béke. És az ő lángja még most is ég. Szent Ferenc követője, ferences barát volt Boldog Maximilian Kolbe, aki az auschwitz-i pokolban vállalta magára szeretetből egy másik fogoly halálítéletét. Meghalt éhen, magányosan, a hideg zárkában; de holtan is él, mert Jézushoz hasonult a halálban, hogy eljusson a feltámadásra (Fil 3,11). Nem lehetünk mindnyájan Szent Ferencek, Boldog Maximiliánok. De mi is élhetjük a „caritas”-t. Mert bennünk él és szeret az Atya, a Fiú és a Szentlélek.